

GIDAK ETA GOMENDIOAK

Zer da garun-paralisia?

Garun-paralisia terminoa izendapen orokor moduan erabiltzen da hainbat nahasmendu neuromotor adierazteko.

Garun-paralisia entzefalon izandako kalte baten ondorioa da. Lesio hori gertatzen da nerbio-sistema garatzen ari denean eta tonu-muskuluaren, jarreraren eta mugimenduan sortzen dituen kalteek umeen garapena oztopatu egiten dute.

Definizio hau abiapuntu, honakoak ulertu ahal ditugu: kalte iraunkorra da; hainbat jatorri izan dezake; kasu guztietan haurdunaldian, erditzean edo bizitzaren hasierako urteetan gertatutako arazoa da; batez ere mugikortasunean eragiten du, nahiz eta berarekin zerikusia duten beste nahasmendu batzuk ager daitezkeen.

Zer dira antzeko nahasmenduak?

Garun-paralisiaren antzeko nahasmenduak honela azal ditzakegu: garunean kaltea izan delako proba diagnostikorik izan gabe, klinikoki zailtasun handiak ageri dira plano motorrean.

JAKINGARRI BATZUK

Garun-paralisia da esgaltasun motorrearen kausarik ohikoena haurtzaroen

1/500

garun-paralisia du

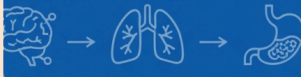
Esgaltasun honen eragin maila desberdina da pertsona bakoitzarengatik: pertsona batzuegan eragina larria izan daiteke eta beste batzuegan apenas nabaritzen da

Alderik erasandakoena ario **MOTORRA** den arren, beste funtzio batzuk ere eragin ditzake, hala nola, komunikazioa, arreta, pertzepzioa, memoria eta arrazoiarenak

Esgaltasun honek bizitza osoa iraungo du eta pertsona bakar batengan hainbat egoera gertatzen dira aldi berean; hartara, ziur aski laguntza mediko espezializatua beharko du (errehabilitazioa, traumatologia, neurologia, pneumologia, gastroenterologia...)

HORREXEGATIK, INPORTANTEA DA

Familia medikuaren papera: ohiko egoera, eboluzioa eta izandako prozesuak ezagutzen ditu; horrexegatik, ezinbesteko bitartekaria da garun paralisia duen pertsonaren, familiaren eta espezialisten artean.

Diagnosi eta esku-hartze goiztiarrak, gaitasunen garapenik handiena lortzeko. Honakoak gertatzen badira: gorputz atolen baten hipotonikaren edo hipertonikaren sintomak, etazapen psikomotorra, etapak ez betetzea, objektuak manipulatze-arazok, erreflexuen nahasmenduak, elkarrengin eze, xurgatzeko edo irensteko arazok, soinuk ez artikulatzea, eta abarrik **GARUN-PARALISIAREN kasu baten aurrean egon zintezke.**

Modu koordinatuan eta globalean heldu behar zaio; izan ere, pertsona bakar batengan egoera ezberdinak gertatzen dira aldi berean.

Kontsultan **lekua eta denbora tarte egokiak** izatea garun-paralisia duen pertsonarentzat -kontuan hartuta bere ezaugarriak- eta bere familiarentzat. Kontsulta tarte estandarrek ez dira nahikoak izaten mugikortasuna gutxitu edo komunikazioa mugatu dutenean.

Malgutasuna eta koordinazioa pediatrarenetik familia medikuarenera eskualdatzeko orduan. Inportantea da pixkanaka egitea, adin kronologikoa eta ebolutiboa askotan bat ez biltzat.

Nola erlazioa gaitezke Garun-paralisia edo Antzeko Asaldurak dituen pertsona batekin?

KOMUNIKAZIO ZUZENA ETA ERAGINKORRA

Curpil-aulkian dagoen pertsona batekin hitz egin nahi baduzu, **sala zaitez haren aurrean jartzen**, eta, ahal baduzu, **makurtu edo eseri haren parean egoteke**. Elkarrekin bazabiltzate, zozak haren aurretik, ibiltzeko arazoak dituela edo makulak erabiltzen dituela konturatzten zarenean.

Informazioaren bat nahi baduzu, **jo ezazu kaltetuarengana eta ez laguntzailearengana**.

Zer edo nola egin ez dakizunean, **galdetu zuzenean**, gustura asko esango dizu nola lagundu nahi diozun.

Bere aurrean hitz egiten ari bazara, **ez eman bizkarra**. **Adi egon haren keinuei**, agian zerbait komunikatu nahi baitzizu edo komunikazio-sistema alternatiboak erabili, hala nola zeinu-taulak.

Esaten dizuna ulertzen ez baduzu, eskatu behar adina aidiz erreplikatzeko. Elkarriketan, emailozu denbora bere esaldi eta arazoiketak eten gabe buka ditzan.

AUTONOMIA ETA AHALDUNTZEA

Ez zaitez gaizki sentitu zure laguntza-eskaintza baztertua bada. Kontuan izan komenigarria dela Garun-paralisiaren duen pertsona bere buruarekin ondo sentitzea egin ahal duen guztian. **Berak zerbait egin badezake, ez egin zuk**.

Zuk zer egin edo eman diezakeozun pentsatzeaz gain, **onartu Garun-paralisiaren duen pertsonak zuri egin edo eman diezazukeen ere**, eta harremana elkarren artean aberastuko da.

Ahal duen neurrian, **bere erabakiak** hartzen utz lezaiozu.

INGURUNEA ETA ONGIZATE EMOZIONALA

Une bakoitzean gertatuko dena **aurreratzen** saiatu, batez ere erasan kognitibo handiagoa dagoen kasuetan.

Ez lezaiozu espektatibarik sortu, ziur ez zaudenean.

Arreta-deiak eta/edo kasketaldiak izanez gero, **saihestu jokabide desagokiei arreta jartzea eta indartu egokiak direnak**.

Jardunbide egokiak Garun-paralisia eta Antzeko Alterazioak dituzten ikasleen inklusiorako

KOMUNIKAZIOA ETA IKASLEEN EZAGUTZA

Garuneko paralisia eta/edo antzeko alterazioak dituzten ikasleek, **jakin-mina, desioak eta nahia** erakusten dituzte gainerako ikasleek bezala, eta horien aldeko desberdintasuna da helburuak lortzeko behar duten unean uneko laguntza.

Ikasleekin eta familiarekin komunikazio ona izateak ezagutza, lanikidetasuna eta adostasuna erazten ditu. **Salatu ezagutzen, aurreiritzirik gabe.**

Komunikazio handigarriaren edo ordezkaren kasuan, **eman denbora-tarte bat sistemarekin** hitzaren, aholkari eta komunikazio arinena izateko, ikasle bakoitzaren **denborak errespetatu**.

AUTONOMIA ETA PARTAIDETZA

Sustatu ikasleek **erabakiak hartzea** euren garapen ebolutiboaren arabera. Erabakiak hartzen parte hartzeak murrizten du jokabide-asaldura agertzea.

Ikasgelan garun-paralisia eta/edo antzerako aldaketak dituzten ikasleak daudenean, **erraztasunak eman ikasle horiek taldean parte har dezaten**, bai ikasgelan bertan, bai beste espazio batzuetan (jolaslekian, gimnasioan edo jantokian).

Eraztasunak eman autonomo izan dadin, behar duen horretan baino ez lagundu.

BEHARRAK ETA INGURUNE IRISGARRIA

Mugimen-arazoez gain, beste **behar berezi batzuk** ere izan ditzakete ikasmenari, entzumenari, komunikaziora eta ausi medikoei dagokienez. **Horiek ezagutzea eta nola tratatu jakitea funtsezkoa da behar bezala jokatzeko.**

Egokitzapen materialak bezala, **ezinbestekoa da jakitea** ikasleen **lan- eta eboluzio-eritmo egokien** arabera **behar espezifikoak, frustrazioak sailhesteko.**

Taldearentzat txango bat antolatzen bada, gogoratu **garraio egokitu** behar dela eta helmuga edo **leku iragarriak** bilatu behar direla, baina egokituak dituztenak.

Zalantzarik izanez gero, jarri harremanetan ASPAGE ARABArekin

Elkarrekin inklusioa bultzatzen duten hainbat sentsibilizazio-jarduera egiten ditu, hala nola hitzaldiak, tailerrak edota kirol egokituko erakustaldiak.

